

07.10.2020

Ärende/7

§ 238

Den av socialdemokratiska fullmäktigegruppen väckta gruppmotionen om ökning av utnyttjandet av kollektivtrafiken

HEL 2020-002462 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade gruppmotionen som slutbehandlad.

Dessutom godkände stadsfullmäktige följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att det utreds om det är möjligt att slopa tidsgränserna på enkelbiljetten för 70 år fyllda. Seniorer reser inte under rusningstid, men de åker till sina aktiviteter också på kvällarna. De känner sig själva som andra klassens medborgare när de blir erbjudna tidsgränser inom vilka de bör resa med HRT:s trafikmedel. (Sirpa Asko-Seljavaara)

Behandling

Ledamoten Sirpa Asko-Seljavaara understödd av ledamoten Atte Kaleva föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter att det utreds om det är möjligt att slopa tidsgränserna på enkelbiljetten för 70 år fyllda. Seniorer reser inte under rusningstid, men de åker till sina aktiviteter också på kvällarna. De känner sig själva som andra klassens medborgare när de blir erbjudna tidsgränser inom vilka de bör resa med HRT:s trafikmedel.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

1 omröstningen

Ledamoten Sirpa Asko-Seljavaaras förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: Stadsfullmäktige förutsätter att det utreds om det är möjligt att slopa tidsgränserna på enkelbiljetten för 70 år fyllda. Seniorer reser inte under rusningstid, men de åker till sina aktiviteter också på kvällarna. De känner sig själva som andra klassens medborgare när de blir

07.10.2020

erbjudna tidsgränser inom vilka de bör resa med HRT:s trafikmedel.
NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 68

Alviina Alametsä, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Katju Aro, Sirpa Asko-Seljavaara, Eva Biaudet, Silja Borgarsdottir Sandelin, Fatim Diarra, Mika Ebeling, Laura Finne-Elonen, Tuula Haatainen, Mia Haglund, Juha Hakola, Jussi Halla-aho, Joel Harkimo, Eveliina Heinäluoma, Veronika Honkasalo, Abdirahim Husu Hussein, Ville Jalovaara, Kati Juva, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Arja Karhuvaara, Emma Kari, Tapio Klemetti, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Pia Kopra, Vesa Korkkula, Kauko Koskinen, Terhi Koulumies, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Petra Malin, Sami Muttilainen, Seija Muurinen, Björn Månsson, Dani Niskanen, Johanna Nuorteva, Maria Ohisalo, Pia Pakarinen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Mari Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Suldaan Said Ahmed, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Satu Silvo, Anni Sinnemäki, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ilkka Taipale, Sampo Terho, Pilvi Torsti, Ulla-Marja Urho, Thomas Wallgren, Reetta Vanhanen, Laura Varjokari, Sinikka Vepsä, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Paavo Väyrynen, Ozan Yanar

Nej-röster: 1

Otto Meri

Blanka: 13

Ted Apter, Jussi Chydenius, Atte Harjanne, Kaisa Hernberg, Otso Kiväkäs, Hannu Oskala, Jenni Pajunen, Matti Parpala, Tuomas Rantanen, Laura Rissanen, Osmo Soininvaara, Matias Turkkila, Jan Vaavuori

Frånvarande: 3

Harry Bogomoloff, Mari Holopainen, Mai Kivelä

Stadsfullmäktige godkände ledamoten Sirpa Asko-Seljavaaras förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Saara Kanto, projektchef, telefon: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Eveliina Heinäluoma, ryhmäaloite SDP, Kvsto 26.2.2020
- 2 Lausunto 18.8.2020, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto joukkoliikenteen käytön kasvat-

07.10.2020

Ärende/7

tamista koskevaan SDPn ryhmäaloitteeseen Allekirjoitettu

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Framställningen stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Socialdemokratiska fullmäktigegruppen föreslår i sin gruppmotion 26.2.2020 att Helsingfors främjar en ändring av samkommunen HRT:s finansiering så att kommunerna i fortsättningen står för en större andel av kostnaderna än i nuläget. Målet är att höja kollektivtrafikens färdmedelsandel genom att sänka priserna och förbättra förbindelserna. Fullmäktigegruppen föreslår också att Helsingfors främjar försöken med avgiftsfria perioder. Socialdemokratiska fullmäktigegruppen föreslår dessutom att man i fråga om äldre låginkomsttagare avskaffar tidsbegränsningen för biljettrabatten och beviljar en permanent rabatt.

Stadsstyrelsen konstaterar att de ekonomiska utsikterna har blivit betydligt svagare med anledning av coronaviruspandemin sedan gruppmotionen väcktes. Efter utarbetandet av motionen har coronavirusutbrottet, i kombination med det allt vanligare distansarbetet och begränsningarna under kristiden, kraftigt minskat arbets- och fritidsresandet och användningen av kollektivtrafiken i Helsingforsregionen. Antalet passagerare inom kollektivtrafiken som samkommunen Helsingforsregionens trafik (HRT) ordnar, och därmed även biljettinkomsterna, har minskat med över 70 % under coronaviruskrisen. HRT:s årsbudget är cirka 700 miljoner euro, varav hälften under normala förhållanden består av biljettintäkter och hälften av kommunandelar som medlemskommunerna betalar. Då pandemin fortsätter i höst kan biljettintäkterna stanna till och med 250 miljoner euro under det beräknade.

Behovet av att balansera ekonomin kommer att påverka både HRT:s och stadens verksamhet och ekonomiplanering i flera år. De kommande årens ekonomiska utsikter präglas nu av stor osäkerhet. Förtroendet hos passagerarna inom kollektivtrafiken borde nu återställas för att undvika en betydande sänkning i färdmedelsandelen. Användningen av kollektivtrafik påverkas av prissättningen, men också av servicenivån, eftersom en svagare servicenivå också kan minska användningen. Det är inte ändamålsenligt att helt och hållet avstå från biljettintäkternas styreffekt i planeringen av HRT:s ekonomi och verksamhet. De nödvändiga ekonomiska anpassningsåtgärderna ska riktas så att biljettpiserna, servicenivån och de kommunspecifika betalningsandelarna kan beva-

ras i rimlig balans. Särskilt i den här ekonomiska situationen finns det på grund av coronaviruspandemin inte förutsättningar att främja en sänkning av kollektivtrafikens priser eller en avgiftsfri försöksperiod för passagerare, men på lång sikt anser stadsstyrelsen det vara ett viktigt mål att sänka biljettpriserna. Dessutom ska det beaktas att användningen av kollektivtrafiken under coronaviruskrisen antagligen påverkas mera av andra faktorer än av biljettpriset, såsom virussituationen, resebehovet (exempelvis var arbetet utförs) samt användarnas trygghetskänsla. En avgiftsfri kollektivtrafik är också ekonomiskt motstridig med att man samtidigt vill utveckla servicenivån inom den växande regionen.

Enligt HRT:s utlåtande är biljetternas avgiftsfrihet inte värd att understödja, eftersom kollektivtrafikens bruksvärde minskar för mycket och människornas resebudget riktas till andra, icke-hållbara reseformer. Enligt HRT äventyrar avgiftsfriheten också utvecklingen av servicenivån inom kollektivtrafiken, som anses vara en konkurrensfaktor i ökandet av andelen hållbara färdmedel. Enligt undersökningar kan avgiftsfriheten öka antalet passagerare i kollektivtrafiken, men resandet ökar närmast på bekostnad av gång och cykelåkning. Avgiftsfriheten har inte avsevärt minskat bilismen eller utsläppen från trafiken.

Enligt HRT:s utlåtande har kollektivtrafikens färdmedelsandel minskat från den senaste mätningen (2018), men samtidigt har andelen hållbara resor, gång och cykelåkning, av alla resor ökat. I en urban miljö spelar ökandet av alla hållbara färdmedel en viktig roll i bekämpandet av klimatförändringen. Ytterligare åtgärder behövs dock för att locka privatbilar till kollektivtrafiken eller andra hållbara färdmedel.

HRT:s nuvarande tariffsystem grundar sig på gemensamma biljettpriser och principer om fördelning av kostnaderna i alla medlemskommuner. Sålunda kan inte en enskild stad med sitt eget beslut öka subventionsandelen för att täcka HRT:s kostnader och på så sätt påverka biljettpriserna för de egna kommuninvånarna. Ökningen av kommunandelarna bör ske med ett gemensamt beslut mellan alla kommuner.

Huvudstadsregionens stadsdirektörer har på sina möten 28.5.2020 och 10.6.2020 behandlat målen för samkommunernas ägarstyrning för år 2021. I målen för ägarstyrningen i HRT betonas bl.a. att man med kommunandelarna täcker högst 50 % av helhetskostnaderna på årsnivå och att kollektivtrafikens färdmedelsandel växer inom hela HRT-området. Målet som gäller kommunandelarnas nivå preciseras vid behov separat i ett senare skede med anledning av coronavirusverkningarna.

07.10.2020

Stadsstyrelsen konstaterar att det i den nuvarande utmanande ekonomiska situationen är särskilt viktigt att säkra kundernas förtroende för kollektivtrafiken och trygga en ökad användning av kollektivtrafiken också efter coronaviruspandemin. Det här betyder att man hittar en lämplig balans mellan prissättningen av biljetterna, servicenivån som erbjuds och betalningsandelarna som HRT:s medlemskommuner betalar. Under coronaviruskrisen är också kollektivtrafikens hygienivå en central faktor som påverkar användningen av kollektivtrafiken och spridningen av viruset.

Helsingfors stadsstyrelse konstaterade 14.9.2020 följande i sitt utlåtande om HRT:s prelimära verksamhets- och ekonomiplan för åren 2021-2023: "I flera decennier har cirka hälften av kostnaderna för ordnandet av kollektivtrafiken täckts med biljettintäkter. Det finns tre metoder att genomföra den av pandemin orsakade ekonomiska balanseringen inom kollektivtrafiken: ökning av kommunandelarna, höjning av biljettpriserna och anpassning av serviceutbudet. Stadsstyrelsen anser att balanseringen av HRT:s ekonomi för att trygga kollektivtrafikens konkurrenskraft, trygghet och färdmedelsandel i den här exceptionella situationen i första hand bör ske genom kommunandelarna. I fråga om det osäkra nästa året bör priset för grundbiljetter, såsom 30-dagars periodbiljetter, inte höjas. För Helsingfors stads del är det inte möjligt att kollektivtrafikens färdmedelsandel sjunker permanent. För att trygga den här viktiga frågan är den yttersta åtgärden i den här exceptionella coronavirussituationen att separera kollektivtrafiksubventionen så att den är kommunspezifisk, varvid helsingforsarnas periodbiljetter är i högre grad subventionerade och sålunda billigare."

Stadsstyrelsen hänvisar till det ovannämnda och konstaterar att HRT bör samarbeta med medlemskommunerna för att utreda behovet och möjligheterna att tillfälligt höja kommunandelarna så att de bildar mer än hälften av HRT:s inkomster.

HRT beslutar om kollektivtrafikens biljetttariffer och rabatter. HRT har i sitt förslag till preliminär verksamhets- och ekonomiplan för åren 2021-2023 föreslagit bl.a. en överföring av rabatträtten för kundgruppen 70+ från enkel- och värdebiljetter till periodbiljetter. De i kundgruppen 70+ är nu berättigade till en rabatt på 50 procent för enkel-, värde- och tilläggszonsbiljetter, då biljetterna köps under tiden 9–14. Under hela dess existens har det förekommit förslag om att slopa tidsbegränsningen för biljettypen.

Stadsstyrelsen har vid godkännandet av HRT:s preliminära VEP 14.9.2020 konstaterat bl.a. att det i fråga om hela biljettsystemet är en förnuftig lösning att ersätta den tidsbegränsade rabatterade enkelbiljetten med en periodbiljett till nedsatt pris. Rabattprocenten ska gärna va-

07.10.2020

ra kongruent med studeranderabatten (-45 %). Rabatt i samband med periodbiljetten är en lösning som är förenlig med stadens strategi, eftersom den hjälper att främja de hållbara färdmedlens färdmedelsandel. Periodbiljetternas innehavare använder kollektivtrafiken allra mest för sina resbehov. Ändringen främjar också det viktiga målet om ett tydligt och enkelt biljettsystem.

Enligt social- och hälsovårdsnämndens utlåtande kan mindre bemedlade helsingforsare på vissa förutsättningar och grunder få stöd för lokaltrafikens resekostnader i samband med det grundläggande utkomststödet som FPA beviljar. I kriterierna för beviljandet av kompletterande eller förebyggande utkomststöd ingår inte beviljande av stöd automatiskt till alla mindre bemedlade helsingforsare, utan beviljandet av stöd grundar sig alltid på individuell prövning och bedömning av kundens situation, utförd av en yrkeskunnig person inom socialbranschen. År 2019 stödde social- och hälsovårdsbranschen äldre låginkomsttagare i Helsingfors i användningen av kollektivtrafiken genom att bevilja kompletterande och förebyggande utkomststöd för HRT:s resebiljetter till 115 över 65-åringar, totalt cirka 17 600 euro. Stöd för resor kan beviljas bl.a. då man anser att deltagande i en viss gruppverksamhet stöder upprätthållandet av kundens funktionsförmåga och delaktighet.

Fostrans- och utbildningsnämnden, miljönämnden, social- och hälsovårdssektorn och samkommunen Helsingforsregionens trafik har gett sina utlåtanden i ärendet.

Förslagets del om en tillfällig höjning av kommunandelarna grundar sig inte på de ovannämnda utlåtandena, utan på det av stadsstyrelsen 14.9.2020 godkända utlåtandet om HRT:s preliminära verksamhets- och ekonomiplan för 2021–2023.

Stadsfullmäktiges ordförande beslutade 15.4.2020, § 3, att stadsstyrelsen senast 7.10.2020 bör förelägga stadsfullmäktige de i 30 kap. 11 § i förvaltningsstadgan avsedda fullmäktigemotioner för vilka den utsatta tiden för detta är 1.4–7.10.2020. Enligt 30 kap. 20 § i förvaltningsstadgan kan stadsfullmäktiges ordförande av särskilda skäl bevilja stadsstyrelsen tillstånd att överskrida de utsatta tiderna i 30 kap.

Enligt 30 kap. 12 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en gruppmotion som undertecknats av mer än hälften av fullmäktigegruppens medlemmar och som har rubriken gruppmotion.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Saara Kanto, projektchef, telefon: 310 20277

Postadress
PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress
Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon
+358 9 310 1641
Telefax
+358 9 655 783

FO-nummer
0201256-6
Kontonr
FI0680001200062637
Moms nr
FI02012566

07.10.2020

Ärende/7

saara.kanto(a)hel.fi

Bilagor

- 1 Eveliina Heinäluoma, ryhmäaloite SDP, Kvsto 26.2.2020
- 2 Lausunto 18.8.2020, Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä (HSL)
- 3 Sosiaali- ja terveystoimialan lausunto joukkoliikenteen käytön kasvatamista koskevaan SDPn ryhmäaloitteeseen Allekirjoitettu

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 28.09.2020 § 599

HEL 2020-002462 T 00 00 03

Esitys

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo ryhmäaloitteen loppuun käsitellyksi.

Käsittely

28.09.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Nasima Razmyar: Kappale 5

Erityisesti tässä taloudellisessa tilanteessa koronapandemian vuoksi ei ole edellytyksiä edistää joukkoliikenteen hintojen laskemista tai matkustajien maksutonta kokeilukautta.

Lisätään lauseen loppuun: mutta pitkällä aikavälillä kaupunginhallitus pitää lippuhintojen laskemista tärkeänä tavoitteena.

Kannattaja: Anna Vuorjoki

Äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Nasima Razmyarin vastaehdotuksen mukaisesti muutettuna

Jaa-äännet: 7

Terhi Koulumies, Pia Pakarinen, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Wille Rydman, Daniel Sazonov, Jan Vapaavuori

07.10.2020

Ärende/7

Ei-äännet: 8

Veronika Honkasalo, Nasima Razmyar, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Reetta Vanhanen, Sanna Vesikansa, Anna Vuorjoki, Ozan Yanar

Kaupunginhallitus hyväksyi Nasima Razmyarin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen äänin 7 - 8.

21.09.2020 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Saara Kanto, hankepäällikkö, puhelin: 310 20277
saara.kanto(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 11.08.2020 § 176

HEL 2020-002462 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta pitää aloitteen esityksiä hyvinä ja Helsingin kaupungin strategian 2017-2021 mukaisina. Mahdollisia kuntien rahoitusosuuksien lisäyksiä harkittaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon koronaepidemian aiheuttama pääkaupunkiseudun kuntien poikkeuksellisesti tiukentunut rahoitustilanne.

Korona-epidemia heikentää arvioiden mukaan Helsingin taloutta tulomenetyksinä ja menolisäyksinä pelkästään vuonna 2020 valtion kompensatioidenkin jälkeenkin merkittävästi. Tämä tullee väistämättä vaikuttamaan kaupungin peruspalveluiden, kuten kasvatus- ja koulutuspalveluiden resursseihin. Saman aikaisesti poikkeustilanteesta palautuminen edellyttäisi lisäpanostuksia esimerkiksi lasten ja nuorten erityiseen tukeen.

Lautakunnan näkemyksen mukaan nykyisessä koronaepidemian kiristämässä taloustilanteessa kaupungin tulisi ensi sijaisesta kohdentaa taloudellinen liikkumavara kaupunkistrategian mukaisesti erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suorimmin lisää kustannuksia.

Käsittely

11.08.2020 Ehdotuksen mukaan

07.10.2020

Ärende/7

Vastaehdotus:

Ville Jalovaara: Poistetaan kohta: "Lautakunnan näkemyksen mukaan nykyisessä koronaepidemian kiristämässä taloustilanteessa kaupungin tulisi ensi sijaisesti kohdentaa taloudellinen liikkumavara kaupunkistrategian mukaisesti erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suurimmin lisää kustannuksia."

Kannattaja: Kirsi Pihlaja

1 äänestys

JAA-ehdotus: Esityksen mukaan

Ei-ehdotus: Poistetaan kohta: "Lautakunnan näkemyksen mukaan nykyisessä koronaepidemian kiristämässä taloustilanteessa kaupungin tulisi ensi sijaisesti kohdentaa taloudellinen liikkumavara kaupunkistrategian mukaisesti erityisesti peruspalveluihin, joissa väestönkasvu suurimmin lisää kustannuksia."

Jaa-äännet: 6

Ted Apter, Martina Harms-Aalto, Pia Kopra, Dani Niskanen, Matias Pajula, Pia Pakarinen

Ei-äännet: 5

Fatim Diarra, Ville Jalovaara, Emma Kari, Petra Malin, Kirsi Pihlaja

Tyhjä: 1

Hannu Oskala

Poissa: 1

Abdirahim Husu Hussein

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hylkäsi äänestyksessä Ville Jalovaaran vastaehdotuksen äänin 6–5. Tyhjää äänesti 1. Poissa 1.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi

Sosiaali- ja terveystoimiala 17.6.2020

HEL 2020-002462 T 00 00 03

Sosiaali- ja terveystoimiala antaa seuraavan lausunnon kaupunginvaltuutettu Eveliina Heinäluoman ja 11 muun valtuutetun joukkoliikenteen käytön kasvattamista koskevasta valtuustoaloitteesta:

Helsingin kaupunkistrategian mukaan kaikkein haavoittuvimpien ryhmien tarpeisiin ja palveluihin kiinnitetään erityistä huomioita. Helsingin Hyvinvointisuunnitelman 2019 – 2021 painopiste ”Ikääntyneiden toimintakyvyn ja osallisuuden vahvistaminen” muodostaa Stadin ikäohjelman. Stadin ikäohjelma on kaupungin lakisääteinen suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi. Stadin ikäohjelman tavoitteena on mm. turvata ikääntyneen väestön mahdollisuus hyvää arkeen ja liikkumiseen lähiympäristössä.

Julkisen liikenteen hinnoista ja alennuksista päättää Helsingin seudun liikenne (HSL). Aloitteessa mainitut pienituloiset seniorit ovat jo HSL:n alennuksen piirissä. Joukkoliikenteen alennukset tai joukkoliikenteen alennukset ilman aikarajauksia pienituloisille senioreille eivät ole sosiaali- ja terveystoimialan järjestämisvastuuseen kuuluvaa toimeentulotukilain 1 §:n mukaista korvausta, sosiaalihoitolain (1301/2014) 23 §:n tai vammaispalvelulain (380/1987) 8 §:n 2 momentin mukaista kuljetustukea.

Toimeentulotukena myönnettävä HSL:n matkalippu

Toimeentulotukilain 1 §:n mukaan toimeentulotuki on viimesijainen taloudellinen tuki. Pienituloiset helsinkiläiset voivat saada tukea paikallisliikenteen matkakuluihin Kelan myöntämän perustoimeentulotuen yhteydessä tietyin edellytyksin ja perustein. Toimeentulotukilain 7 a §:n mukaan paikallisliikenteen matkakulut sisältyvät toimeentulotuen perusosaan. Vuonna 2019 perustoimeentulotukea saavia talouksia oli Helsingissä 44 994 ja niissä henkilöitä 66 859.

Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala tukee pienituloisia helsinkiläisiä myöntämällä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea toimeentulotukilain mukaisesti. Täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen myöntämisperusteisiin ei kuulu tuen myöntäminen automaattisesti kaikille pienituloisille helsinkiläisille, vaan tuen myöntäminen perustuu aina sosiaalialan ammattilaisen yksilökohtaiseen harkintaan ja arvioon asiakkaan tilanteesta.

Vuonna 2019 sosiaali- ja terveystoimiala tuki pienituloisia helsinkiläisiä myöntämällä täydentävää ja ehkäisevää toimeentulotukea paikallisliikenteen matkakuluihin yhteensä vähintään noin 826 500 euroa, mikä oli noin 7 prosenttia kaikesta vuonna 2019 myönnetystä täydentävästä ja ehkäisevästä toimeentulotuesta. Toimeentulotuen pysyväisohjeessa sanotaan muun muassa, että tukea matkoihin voidaan myöntää, kun

katsotaan osallistumisen tiettyyn ryhmätoimintaan tukevan asiakkaan toimintakyvyn ylläpitämistä ja osallisuutta.

Paikallisliikenteen matkakuluihin myönnetyn täydentävän ja ehkäisevän toimeentulotuen määrä on todellisuudessa edellä mainittua suurempi. Myönnetyn tuen määrää ei pystytä järjestelmässä seuraamaan tarkasti ja erittelemään muista matkakuluista silloin, kun paikallisliikenteen matkakuluihin myönnetty tuki on maksettu suoraan asiakkaan tilille.

Vuonna 2019 sosiaali- ja terveystoimiala tuki ikääntyneitä pienituloisia helsinkiläisiä joukkoliikenteen käytössä myöntämällä HSL:n matkalippuihin täydentävää toimeentulotukea noin 10 983 euroa 68:lle yli 65-vuotiaille henkilölle ja ehkäisevää toimeentulotukea noin 6592 euroa 47:lle yli 65-vuotiaille henkilölle.

Sosiaalihuoltolain ja vammaispalvelulain mukainen kuljetuspalvelu

Sosiaalihuoltolain perusteella myönnettävä liikkumisen tuki on kuljetuspalvelua ja se on osa itsenäisen asumisen tukemista. Se on tarkoitettu pääasiassa ikääntyneille henkilöille, joilla toimintakyvyn heikkeneminen estää julkisten joukkoliikennevälineiden käytön yksin tai saat-tajan kanssa. Tuki on tulo- ja varallisuussidonnainen ja harkinnanvarainen etuus.

Vuonna 2019 sosiaalihuoltolain mukaista liikkumisen tukea sai 2830 asiakasta. Sosiaali- ja terveystoimiala käytti vuoden 2019 tilinpäätök-sen mukaan sosiaalihuoltolain mukaiseen kuljetustukeen 1,94 miljoo-naa euroa.

Vaikeavammaisten kuljetuspalvelu on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle, jolle julkisten joukkoliikennevälineiden käyttö tuottaa vam-man tai sairauden vuoksi pitkäaikaisesti kohtuuttoman suuria vai-keuksia. Vuonna 2019 vaikeavammaisten kuljetuspalvelun asiakkaita (kaikki ikäluokat) oli 10881.

Stadin ikäohjelman tavoitteet ja joukkoliikenteen käytön tukeminen

Stadin ikäohjelman tavoitteena on tukea iäkkäiden toimintakykyä niin, että kotona asuminen on mahdollista. Julkisten liikennevälineiden käytön tukeminen edistää ikääntyneiden mahdollisuuksia liikkua kodin ulkopuolella. Ehdotettu HSL-lipun klo 9-14 aikarajauksesta luopuminen ja alennuksen myöntäminen kokoaikaisesti lisäisi ikääntyneiden talou-dellisia mahdollisuuksia osallistua muun muassa seniorikeskusten har-rastus-, kulttuuri- ja liikuntaryhmiin, kiireettömään ruokailuun palvelu-keskuksessa ja erilaisiin asiointikäynteihin.

07.10.2020

Sosiaali- ja terveystoimen näkemyksen mukaan toimintarajoitteet huomioiva ja mahdollisimman esteetön joukkoliikenne ei ole pelkästään ikääntyvien kaupunkilaisten, vaan kaikkien helsinkiläisten etu. Sosiaali- ja terveystoimi kannattaa Helsingin pyrkimyksiä joukkoliikenteen kehittämiseen ja käytön lisäämiseen. Joukkoliikenteen tulisi olla kaupunkilaisten käytettävissä niin, että mahdollisimman harva tarvitsisi liikkumiseensa toimeentulotukea tai erityisjärjestelyjä, kuten sosiaalihuoltolain tai vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua.

Terveys- ja hyvinvointivaikutusten arviointi

Liikkumisen tukeminen mahdollistaa pienituloisten senioreiden asiointia ja osallistumista harrastus- ja kulttuuritoimintaan oman asuinalueensa ulkopuolella.

Kaupunginkanslia on pyytänyt sosiaali- ja terveystoimialalta lausuntoa kaupunginvaltuutettu Eveliina Heinäluoman ja 11 muun valtuutetun tekemään joukkoliikenteen käytön kasvattamista koskevaan valtuustoaloitteeseen 7.8.2020 mennessä. Lausuntoa on pyydetty myös liikenneliikelaitokselta (HKL), kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta sekä kaupunkiympäristön toimialalta.

Lisätiedot

Anne Qvist, pohjoisen aikuissosiaalityön päällikkö, puhelin: 310 74090
anne.qvist(a)hel.fi

Leila Pitkäalho, kehittämissuunnittelija, puhelin: 310 44569
leila.pitkaalho(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 09.06.2020 § 348

HEL 2020-002462 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

HSL on laskenut, että käynnissä olevista suurista joukkoliikenteen investointihankkeista Raide-Jokeri, Laajasalon raitiotiet ja Kivenlahden metro aiheuttavat lipunhintoihin yhteensä noin 18 %:n korotustarpeen, mikäli lippujen subventioaste on nykyinen 50 % ja HSL:n infra-korvauksista katetaan puolet lipputuloilla. Joukkoliikenteen palvelutason ja kilpailukyvyn parantaminen tulee vaatimaan myös tulevaisuudessa merkittäviä investointeja.

Helsingin kaupunginhallitus totesi 16.9.2019 lausunnossaan HSL:n toiminta- ja taloussuunnitelmaehdotuksesta 2020-2022 seuraavaa: ”Periaate, jossa joukkoliikennejärjestelmän kehittämisen investointikustan-

nuksia kierrätetään HSL:n infrakorvausten kautta, tarjoaa mahdollisuuden kehittää kokonaisvaltaisesti seudun joukkoliikennejärjestelmää. Lippujen hintojen voimakas nostaminen infrakustannuksista johtuvien investointien kattamiseksi ei ole kestävä ratkaisu, kun seutu kasvaa vauhdilla. Subventioasteen voisi ajoittain määritellä erikseen hankekohtaisesti, jolloin kuntaosuuksien yhteenlaskettu osuus voi olla tilapäisesti yli puolet HSL:n tuloista. Tämä on perusteltua myös siksi, että infrainvestoinnit vaikuttavat myönteisesti kuntien maankäytön kehittämiseen.”

HSL:n nykyinen tariffijärjestelmä perustuu kaikkien jäsenkuntien kesken yhtenäisiin lippujen hintoihin ja kustannusten jaon periaatteisiin. Näin ollen yksittäinen kaupunki ei voi omalla päätöksellään kasvattaa subvention osuutta HSL:n kustannusten kattamisessa ja siten vaikuttaa omien kuntalaisten lippujen hintoihin. Kuntaosuuksien kasvattamisen tulee tapahtua kaikkien kuntien yhteisellä päätöksellä.

Ryhmäaloitteen tekemisen jälkeen alkaneen koronapandemian takia talouden näkymät ovat muutamassa viikossa heikentyneet olennaisesti. HSL:n joukkoliikenteen rahoitustilanne on muuttunut ainakin väliaikaisesti hyvin voimakkaasti, kun matkustajamäärä ja sen myötä lipputulot ovat pienentyneet yli 70 %:lla. HSL:n vuosibudjetti on noin 700 miljoonaa euroa vuodessa, josta puolet koostuu normaalioloissa lipputuloista ja puolet jäsenkuntien maksamista kuntaosuuksista. Pandemian jatkuessa syksyille saakka voivat lipputulot jäädä jopa 250 miljoonaa euroa ennakoitua pienemmiksi.

Tarve talouden tasapainottamiseen tulee vaikuttamaan useita vuosia sekä HSL:n että kaupungin toimintaan ja taloussuunnitteluun. Tulevien vuosien talouteen liittyy nyt paljon epävarmuutta. Joukkoliikenteen käyttäjien luottamus pitäisi pystyä palauttamaan ja siten välttämään kulkutapaosuuden merkittävä lasku. Joukkoliikenteen käyttöön liittyy hinnoittelun lisäksi myös palvelutaso siten, että sen heikentyessä myös käyttö voi vähentyä. Lipputulojen ohjausvaikutuksesta HSL:n talouden ja toiminnan suunnittelussa ei ole tarkoituksenmukaista täysin luopua. Tarvittavat talouden sopeutustoimet tulisi osata kohdistaa siten, että lipunhinnat, palvelutaso ja kuntakohtaisten maksuosuuksien taso saataisiin pidettyä kohtuullisessa tasapainossa. Erityisesti tässä taloudellisessa tilanteessa koronapandemian vuoksi ei ole edellytyksiä edistää joukkoliikenteen matkustajille maksutonta kokeilukautta. Joukkoliikenteen maksuttomuus on myös taloudellisesti ristiriidassa sen kanssa, että samalla halutaan kehittää kasvavan seudun joukkoliikennetarjonnan palvelutasoa.

Kaupunkiympäristölautakunta ehdottaa, että Helsingin kaupunginhallituksen aiemman linjauksen mukaisesti HSL selvittää yhteistyössä kuntien kanssa, mitkä ovat mahdollisuudet ja millä tavalla voitaisiin tilapäi-

07.10.2020

Ärende/7

sesti kasvattaa kuntaosuuksien määrää siten, että ne muodostaisivat yli puolet HSL:n tuloista, kun yksittäisten isojen joukkoliikenneinvestointien infrakorvaukset aiheuttavat painetta lipunhintojen korotuksille. Tullevaisuudessa korotetulla kuntaosuudella voitaisiin pitää joukkoliikenteen lippujen hintataso kohtuullisena joukkoliikenteen investointeja poistettaessa. Kuntaosuuksien kasvattaminen on myös yksi kolmesta keinosta talouden tasapainottamiseen koronan aiheuttamassa talouskriisissä.

Käsittely

09.06.2020 Ehdotuksen mukaan

Kaupunkiympäristölautakunta päätti käsitellä toimialajohtajan kuuden esityksen kokouksen viidentenä asiana.

02.06.2020 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Markku Granholm, liikenneinsinööri: 310 37121
markku.granholm(a)hel.fi